

УДК 658.15:005.52:336.01

Кучмійова Тетяна

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій

Мельник Олена

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

В умовах швидко змінюваного економічного середовища, аналіз фінансової стійкості підприємств набуває істотного значення. Зовнішні фактори, такі як глобальна економічна нестабільність, зміни в законодавчій базі, а також війна, створюють численні виклики для бізнесу. Тому правильна оцінка фінансової стійкості організацій не тільки впливає на їх короткострокову діяльність, але також визначає умови виживання та адаптації у довгостроковій перспективі.

Оцінка фінансової стійкості є інструментом, який дозволяє вчасно ідентифікувати потенційні загрози для діяльності підприємства. Основними факторами, що впливають на фінансову стійкість, є рівень конкуренції на ринку, доступ до фінансових ресурсів, вплив макроекономічної політики та стабільність національної валюти. Важливість аналізу фінансових показників підсилюється у сучасних умовах, коли глобалізація, зростання цифровізації економіки та загострення геополітичних криз вимагають від підприємств більшої адаптивності та стійкості.

Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах звичайної, передбачуваної діяльності проводиться через оцінку кількох ключових аспектів, а саме:

- структура майна;
- динаміка зміни активів та джерел їх формування;
- показники ліквідності;
- показники фінансового стану;
- показники ділової активності;
- показники рентабельності [1-7].

Оцінка фінансової стійкості виходить далеко за межі розрахунку стандартних показників. В умовах динамічного бізнес-середовища критичного значення набувають зовнішні чинники, зокрема економічні та політичні фактори, які безпосередньо впливають на фінансове здоров'я підприємства. Особливу роль у забезпеченні стабільного розвитку компанії відіграють також рівень діджиталізації, гнучкість управління та впровадження інноваційних бізнес-рішень. Для адекватної оцінки фінансової стійкості підприємства

пропонується застосовувати різні підходи та методи. Це дозволяє отримати інформацію, що відображає комплексний стан бізнесу, поглибило б розуміння його слабких і сильних сторін, а також виявило б потенційні можливості для зміцнення позицій на ринку.

Перший і, напевно, найважливіший етап процесу аналізу полягає в зборі даних. Для цього використовують фінансову звітність, яка включає баланс і звіт про фінансові результати. Надзвичайно важливо, щоб ці дані були достовірними та актуальними, адже саме вони слугують основою для подальшого аналізу. Аналізуючи фінансові показники за певний період, підприємства можуть виявити зміни у фінансових результатах і скласти уявлення про свою роботу.

Другий етап передбачає визначення базових фінансових коефіцієнтів, зокрема показників ліквідності, рентабельності та фінансової самостійності. Такий аналіз розкриває потенціал та обмеження фінансового стану підприємства. Коефіцієнти ліквідності відображають платоспроможність щодо поточних зобов'язань, а показники рентабельності характеризують ефективність використання ресурсів. Динамічний та порівняльний аналіз цих показників у часі та відносно конкурентів забезпечує розуміння фінансових трендів у галузевому контексті.

Важливу роль відіграє прогнозування з використанням регресійного аналізу та фінансового моделювання. Ці інструменти дозволяють розробити сценарії розвитку фінансового стану та обґрунтувати стратегічні рішення. Порівняльний аналіз є ключовим етапом оцінки фінансової стійкості, який передбачає зіставлення показників підприємства з галузевими стандартами для виявлення конкурентних переваг та можливостей вдосконалення. Аналіз чутливості допомагає оцінити вплив зовнішніх (ринкові умови, ціни на ресурси) та внутрішніх (структура витрат, обсяги виробництва) факторів на ключові фінансові індикатори.

Завершальним етапом є управління ризиками, що включає їх ідентифікацію, оцінку та розробку превентивних заходів для мінімізації потенційних фінансових втрат.

Застосування цих методів і підходів дозволить підприємствам проводити глибокий аналіз їх фінансової стійкості, а також формувати проактивні стратегії управління, що враховують сучасні виклики. Це створює можливості не лише для виживання, але й для стійкого зростання підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

Враховуючи сучасні виклики, такі як глобалізація, нестабільність фінансових ринків, зміни в законодавстві та геополітичні кризи, підприємствам необхідно застосовувати комплексний підхід до аналізу їхнього фінансового стану. Зокрема, оцінка структури майна, динаміки активів і пасивів, показників ліквідності, рентабельності та ділової активності дає можливість створити повну картину фінансового стану компанії та виявити її сильні і слабкі сторони.

Одним із ключових інструментів є використання сучасних цифрових технологій і систем бізнес-аналітики. Вони дозволяють оперативно збирати,

обробляти та інтерпретувати фінансові дані, що є особливо важливим у сучасних умовах динамічного ринку. Також застосування методів прогнозування та аналізу чутливості сприяє оцінці потенційних ризиків і розробці проактивних стратегій реагування.

Комплексне застосування коефіцієнтного і порівняльного аналізу разом з оцінкою ризиків створює надійну базу для ефективного управління. Так, показники ліквідності висвітлюють платоспроможність компанії, а індикатори рентабельності демонструють результативність використання наявних ресурсів. Зіставлення отриманих даних з галузевими нормативами допомагає визначити напрями потенційного розвитку.

Важливим є те, що фінансова стійкість не може бути забезпечена разовими діями. Вона потребує систематичного моніторингу, регулярного аналізу та безперервного вдосконалення процесів управління. Підприємства, які інтегрують аналіз фінансової стійкості у свої управлінські практики, отримують конкурентну перевагу, оскільки мають змогу швидше адаптуватися до змін у ринковому середовищі.

Особливого значення аналіз фінансової стійкості набуває в Україні, де економіка переживає складні часи через наслідки війни, політичну нестабільність та обмеженість ресурсів. Для українських підприємств цей аналіз є не лише засобом виживання, але й інструментом для побудови стійкого розвитку. Залучення іноземних інвестицій, розширення ринків збуту та підвищення ефективності використання ресурсів значною мірою залежать від здатності бізнесу показати свою фінансову стійкість і перспективність.

Література:

1. Готра В.В., Ріпич В.В., Дячок А.В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. *Економіка і суспільство*. 2017. № 8. С. 219-223.
2. Денисенко М.П. Заходи покращення фінансового стану підприємства у сучасних умовах господарювання. *Економіка і держава*. 2019. № 12. С. 61-65.
3. Ковтуненко Ю.В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. № 8/2. С. 40-41.
4. Марусяк Н.Л. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.
5. Попович Д.В., Алимов О.С. Дослідження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та засоби її підвищення у сучасних умовах. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 1. С. 31-35.
6. Чемчикаленко Р.А., Сукрушева Г.О., Ткаченко А.Ю. Теоретичні основи управління фінансовим станом підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 27. С. 350-354.
7. Яцух О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. № 3. С. 173-180.